

WERKGROEP MILIEUBEHEER RHENEN

D. Peiris,

Bestuurder

3911 WE Rhenen

Datum ??

Januari 1988 ??

redactie:

W. Hoorn
M. Leker
G. van der Voet

adres:

Stichtse Rand 42,
3911 JV, Rhenen.

Van de redactie:

Gelukkig kunnen we U dit keer weer een geïllustreerde Nieuwsbrief aanbieden. Eveline den Boer, die altijd de voortreffelijke tekeningetjes verzorgde, heeft wegens verhuizing de redactie verlaten. Haar werkzaamheden in de redactie zijn nu overgenomen door Metha Leker. We bedanken Eveline voor haar bijdrage aan de Nieuwsbrief.

De inhoud luidt als volgt:

- Knotbericht, bl 2
- Gemeente-overleg, bl 2
- Plantsoenproject Groeneweg, bl 4
- Honger hoeft niet, bl 5
- Oproep penningmeester, bl 7
- Landschap en vegetatie, bl 7
- Ingezonden stuk, bl 9
- Spuitbussenactie Milieudefensie, bl 10
- Afvaltech '87, bl 11
- Afvalbeleid provincie Utrecht, bl 13
- Milieutelefoon, bl 14
- TRCP en het Veerwegproject, bl 15
- Jaarvergadering WMR- 25 februari 1988, bl 16

We wensen alle donateurs en belangstellenden een schoon, gezond en gelukkig 1988 toe!

Wetland
07.2

HET KNOTSEIZOEN GAAT WEER BEGINNEN....
Een oproep voor helpers in 't veld!

De bladeren zijn van de bomen.

Vele dikke, lange en dus te zware wilgenpruiken vragen om een snoeibeurt. Achterstalligheid in het onderhoud zorgt immers voor de ondergang van de knotwilg.

De knotgroep in Rhenen neemt daarom de zagen en hiepen weer ter hand. IEDERE ZATERDAGOGHTEND WORDT ER GEWERKT, VANAF 9.00 uur tot 12.00 uur.

Het zaagwerk in de bomen, maar ook het sorteren van twijgen en het opbinden van takken tot takkenbossen, vraagt veel enthousiaste helpende handen.

Als werken in de natuur je belangstelling heeft en je wilt meewerken voor het behoud van de knotwilg in het landschap van de gemeente Rhenen, kom ons dan helpen knotten!

Nieuwe vrijwilligers hebben we altijd hard nodig. Vandaar deze oproep! De komende winter wachten er 120 bomen op ons!

Van het snoeihout moeten we ongeveer 400 takkenbossen binden. Het dikkere hout dat er overblijft nemen we mee naar huis voor de allesbrander of open haard.

Jongeren vanaf 14 jaar, volwassenen, mannen en vrouwen, voor iedereen is er werk.

Wilgen knotten en bossen binden is een ontspannende inspanning.

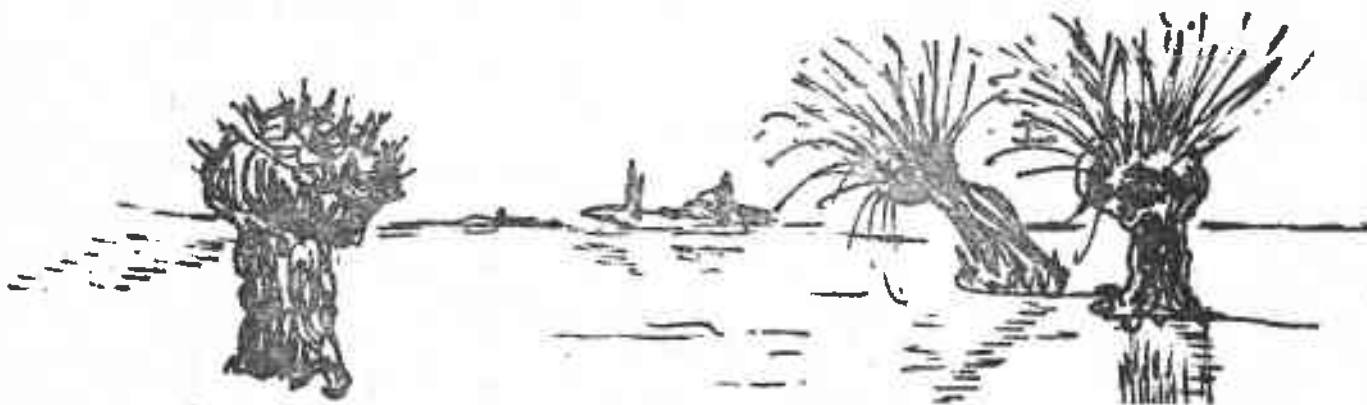
Voor vervoer vanuit Elst naar de werkplek kan gezorgd worden. Gereedschap en een aanvullende ongevallenverzekering zijn ook geregeld.

Heb je belangstelling?

Meer informatie wordt graag gegeven door:

Wil Schulte, Franseweg 102, Elst, telefoon: 08384-1618
Knotcommissie Werkgroep Milieubeheer Rhenen

Tot ziens, Wil Schulte.

GEMEENTELIJK OVERLEG EN AFSCHIED VAN DE HEER H. VOOIJS

Sinds de vorige Nieuwsbrief heeft er twee maal een gemeente-overleg plaats gevonden, op 23 juni en op 15 oktober, tevens het laatste overleg met de heer Vooijs, directeur Openbare Werken, namens de gemeente Rhenen.

Bij dit geregelde overleg zijn de posities altijd duidelijk geweest. De milieuwerggroep kon op grond van duidelijke uitgangspunten ongenueanceerd prioriteiten stellen tav. het gemeentelijk milieubeleid en dus vrijelijk bezwaren maken en voorstellen doen, terwijl een directeur Openbare Werken gebonden is aan het maken van afwegingen, vaak kostenoverwegingen, en uiteindelijk gebonden is aan het uitvoeren van het gemeentelijke (politieke) beleid.

De heer Vooijs is bij het overleg in de afgelopen jaren altijd een zakelijke gesprekspartner geweest voor de WMR. Wij waren het niet altijd eens met zijn argumenten, keuzes en oplossingen, maar een degelijke en uitgebreide kennis van zaken troffen we altijd bij hem aan. Bovendien was hij ook altijd bereid te luisteren en te handelen naar mogelijke alternatieve voorstellen, hetgeen de WMR weer inspireerde voor de dag te komen met haalbare en redelijke andere mogelijkheden.

Wij wensen hem veel succes en geluk in Wijchen, en wat ons gemeentelijk overleg betreft, hopen we op een plezierige voortzetting met zijn opvolger in Rhenen.

Aan de orde kwamen oa.

- de actie Rhenen Schoon: weliswaar geen maximaal effect bereikt, maar als jaarlijks terugkerend evenement toch prima.
- hondepaadjes: in plaats van hondentoiletten pleitten wij voor hondenwandelroutes, geïntegreerd in het plantsoen wat betreft struikbegroeiing en onderbeplanting.
- volkstuinten: de WMR was bezorgd over de lokatie binnen het waterwingebied en mogelijk gifgebruik.
- milieu-ontwerpbeleidsplan provincie Utrecht: de WMR heeft (overigens ook in een persoonlijk gesprek met milieudeputeerde Van Wijnbergen) haar zorg geuit over de eventuele bouw van een vuilverbrandingsoven in de provincie Utrecht en het provinciale energiebeleid.
- huishoudelijk afval: zoveel mogelijk gescheiden inzamelen, liefst huis-aan-huis, tegen invoering van plastic minicontainers als inzamelmiddel, en voor regionaal of plaatselijk kleinschalig composteren van groente-fruit- en tuinafval. !!!!
- klein chemisch afval: dit afval gaat nu nog naar de AVR, waar het een speciale verbranding krijgt. De WMR zou graag een vorm van recycling zien.
- groenbeheer: graag meer toepassing van bodembedekkers, zodat gifgebruik lager kan. Uitvoering Groeneweg-project. Kandelaar
V. Kraden Kuyper
Virk's maatschappij 2 vde straten!!!!
- beheersplan stadsbossen: ondanks de geboden gelegenheid tot "inspraak" is de WMR niet geheel tevreden over de afwikkeling van de door ons ingebrachte notities.
- Veerwegproject: de WMR heeft haar twijfels geuit ten aanzien van de pretentieuze plannen wegens het ontbreken van (althans nog steeds niet openbaar gemaakte) een kosten-baten analyse (Wat kost het aan geld en natuur en wat levert het op aan geld, natuur en andere, maatschappelijke waarde?), een geologisch onderzoek en een hydrologische effect-rapportage.
- geluidshinderklachten als gevolg van laag overvliegende vliegtuigen

Willy Hoorn

PLANTSOENPROJEKT GROENEWEG

In oktober/november is een begin gemaakt met de omvorming van het plantsoen aan de Groeneweg. Ongeveer 10 gezinnen -en hierbij waren veel jonge kinderen- hebben inmiddels met veel enthousiasme 3 zaterdagochtenden in het plantsoen gewerkt.

In juni had de WMR haar ideeën ten aanzien van het plantsoen aan de Groenewegbewoners voorgelegd en een toelichting op het hoe en waarom gegeven.

Het uitgangspunt is een zodanige omvorming van het plantsoen dat een meer natuurlijke opbouw van de beplanting tot stand komt: een boomlaag, een struiklaag en -het belangrijkste, want deze ontbreekt nu- een kruidlaag.

Het waarom, nog eens gezegd, behelst een gifvrij onderhoud, een gevarieerdere beplanting (met als het even kan meer inheemse soorten), meer "leven", vogels en insecten, in het groen en in de grond, het ontstaan van een betere en rijkere bodemstructuur en het tegengaan van bodemerosie op hellingen.

Voor het verkrijgen van een natuurlijker en meer gevarieerde opbouw is een omvorming van het plantsoen nodig, of liever gezegd meer ruimte. Nu staan de bomen en heesters zeer dicht op elkaar.

Als hier niets aan gedaan wordt, groeien deze houtachtige gewassen uit tot een iel, hol bosje zonder enige ondergroei. Geen één boom of heester kan ooit fraai uitgroeien omdat ieder exemplaar de ander letterlijk naar het leven staat.

Een voortijdige herinplant van het plantsoen is dan het gevolg.

Een andere mogelijkheid, en deze wordt hier en daar wel toegepast, bv. langs het Paardenveld, is het afzetten van de bomen en heesters zo eens in de 5-8 jaar zodat een hakhoutcultuur ontstaat.

In een bos kan een hakhoutperceel heel aardig zijn en nuttige functies vervullen (bv. schuilgelegenheid bieden aan reewild), in een woonwijk daarentegen is hakhout verre van ideaal. De bewoners moeten gedurende 2 jaar van de 8-jarige periode tegen een kaal en laag plantsoen aankijken.

Ook levert hakhout in een woonwijk weinig natuurverrijking op. Een kruidlaag zal zich bv. nooit definitief vestigen. Het blijft een dynamische en instabiele vegetatie.

Daarom kiest de WMR voor de in haar ogen enige goede oplossing en dat is uitdunnen.

Uitgaande van het plantsoen aan de Groeneweg betekent dat kiezen voor wat je wilt houden, kiezen omdat je het mooi vindt of omdat het een duidelijke vorm en structuur geeft.

De mini-excursie in september, een rondgang om het plantsoen, hebben de plannen duidelijker en concreter gemaakt.

Uitgangspunten in het Groenewegplantsoen zijn: het groepje acacia's, de rij laanbomen, esdoorns, de dennen (zolang ze nog niet geheel afgetakeld zijn) en de dichte heesterrand aan de achterkant (vanuit de bewoners gezien).

De eerste werkzaamheden betroffen dan ook

1. een sterke uitdunning op het steile stukje bij het trappetje en de aanplant van gekleurde gele dovenetel en klimop. — Later meer soorten
2. vrijstelling van de rij esdoorns
3. uitdunnen; verplaatsen, nieuw aanplanten van heesters kruidachtigen

In de loop van de winter, afhankelijk van het weer, kan verder gegaan worden met punt 3 en 1 IIIIII

In het voorjaar kunnen dan bodembedekkers, al dan niet in de vorm van inheemse kruidachtige planten gepoot worden. — Ja wel IIIIII

Over een jaar zal bezien moeten worden of nog verder uitgedund en verpoot moet worden. principieel

Het belangrijkste onderhoud het komende jaar zal zijn het onkruid vrijhouden van het plantsoen opdat de (gewenste) kruiden en bodembedekkers kunnen aanslaan en zich uitbreiden. punt !!

Grietje van der Voet

dit selectief uitbreiden en niet schuffelen!!!

HONGER HOEFT NIET

De aarde produceert genoeg voedsel, volgens Mahatma Gandhi:

"Genoeg voor de behoefte van allen, te weinig voor de begeerte van enkelen".

Deze gedachte stond centraal in de landelijke aktieweek (van 10 tot 17 oktober jl.), waar in het kader van de actie "Honger hoeft niet" aandacht voor het voedselvraagstuk werd gevraagd. De aktieweek was het initiatief van twintig organisaties en honderden plaatselijke groeperingen van vrouwen, boeren, konsumenten, kerken, milieu- en Derde Wereld-organisaties.

Door middel van lezingen, manifestaties, tentoonstellingen en filmvoorstellingen werd veel inhoudelijke informatie over het hongerprobleem naar voren gebracht.

Binnen dit kader stonden vier thema's centraal: het Europese landbouwbeleid, vrouwen en voedselvoorziening, duurzaam bodemgebruik en biotechnologie.

Er zijn bewijzen te over dat de draagkracht van de aarde in snel tempo achteruit holt. De economische groei, de uitputting van het milieu en natuurlijke hulpbronnen op grote schaal, zijn verweven met het hongerprobleem. Bij voldoende politieke wil is de mensheid in staat tot duurzame ontwikkeling te komen en in de behoeften van nu kan worden voorzien zonder verspilling van natuurlijke hulpbronnen en uitputting van de aarde.

Een konkreet voorbeeld voor Europa is het gevolg van de uitgedijde veehouderij. Omdat de beesten hier niet genoeg hebben aan Europees voer, moeten er grondstoffen ingevoerd worden uit niet alleen de Verenigde Staten, maar ook uit veel Derde Wereldlanden, zoals India, Brazilië en Thailand. Dat bevordert een overexploitatie en verarming van de gronden daar. (En een overbemestingsprobleem bij ons) Om bijvoorbeeld de Nederlandse veestapel te voeden, wordt er buiten ons land nog eens 3 miljoen hectare grond verbouwd, dwz. liefst anderhalf keer de hoeveelheid Nederlandse landbouwgrond.

Veel arme landen worden gedwongen te kiezen voor de verbouw van grondstoffen voor de westerse krachtvoerindustrie boven de verbouw van voedsel voor de eigen bevolking.

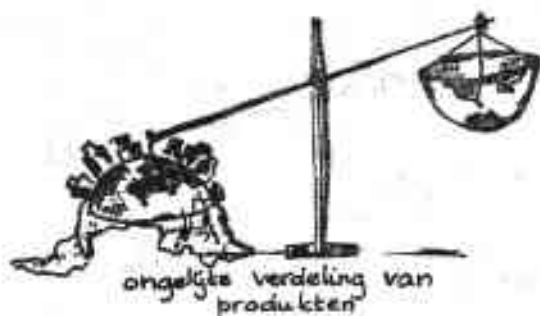
Veel van die landen zijn voor meer dan de helft van hun inkomen afhankelijk van de export van grondstoffen of landbouwprodukten. Door de zeer lage prijzen op de wereldmarkt voor deze produkten zijn de landen gedwongen steeds grotere hoeveelheden aan te bieden. In feite "betalen" de producenten in de Derde Wereldlanden de voordelen die wij, konsumenten, genieten.

Een lichtpunt hier is dat het bedrijfsleven zeer gevoelig is voor ontwikkelingen in de vraag van de konsumenten. Een meer kritisch konsumentengedrag op een schaal van enige betekenis kan een maatschappelijke kracht zijn ter verandering van die scheve relaties rijk-arm en de uitputting van het milieu.

Wij hopen in een latere Nieuwsbrief hierop terug te komen. Voor diegenen die belangstelling hebben, wordt aanbevolen het boekje "Honger hoeft niet" en de Brede Konsumentenaktie van de organisatie Solidaridad. We kunnen hier eindigen met 2 stellingen:

"Honger hoeft niet" en "Milieu kent geen grenzen"

Mario Moura

Het boekje "Honger hoeft niet" à f 8,50 te bestellen bij het sekretariaat van de aktie "Honger hoeft niet", telefoon: 020-120016

"Brede Konsumenten-aktie Solidaridad, telefoon: 070-655207

EEN OPROEP

aan iedereen die het milieu ter harte gaat
voor steun aan de Werkgroep Milieubeheer Rhenen

Zoals U weet is de Werkgroep Milieubeheer Rhenen voor het grootste deel financieel afhankelijk van de bijdragen van donateurs. Ze ontvangt geen subsidies (dwz. structureel niet, incidenteel wel eens een bijdrage voor een speciaal projekt) en wil dit ook zo laten. Geen subsidie betekent immers onafhankelijkheid: onafhankelijkheid en vrijheid om activiteiten te ondernemen of voorlichting te geven over zaken die de Werkgroep belangrijk vindt, zonder rekening te hoeven houden met de mening of het beleid van de subsidiegever.

Maar....

Rijk zijn we niet en ondanks de inzet van energie en vrije tijd van de werkgroepleden is er toch nog wel geld nodig. Geld voor educatieve doeleinden (zoals informatiemateriaal of lesbrieven over acties als Honger hoeft niet of de spuitbussenactie of over gifloos plantsoenbeheer; de deelname aan markten; het organiseren van lezingen, tentoonstellingen; hetervaardigen van de Nieuwsbrief), maar ook voor praktische zaken als administratiekosten, abonnementen (blijven op milieugebied!) en last but not least een motorzaag, de hartewens van de knotploeg.

Als U het een goede zaak vindt dat de WMR als een waakhond over Uw Rhenense milieu waakt en blaft bij gevaar, laat het ons weten en wordt donateur.

Hoe meer mensen uit de Rhenensebevolking als donateur met de Werkgroep meeleven, des te beter en meer, en geruggesteund door een achterban!, kan de WMR opkomen voor een rijke natuur en een gezond milieu. Mocht U zelf actief willen meewerken, van hand en spandiensten t/m brieven opstellen of deskundigheid inbrengen op een bepaald milieugebied, dan bent U ook van harte welkom.

Els Heijboer, penningmeester Werkgroep Milieubeheer Rhenen
postgironummer: 2911077

MEER AANDACHT NODIG VOOR LANDSCHAP EN VEGETATIE!

In deze zo (te) snel veranderende wereld zijn er gelukkig nog mensen, die zich niet alleen bezighouden met de vele "ad hoc"-toestanden, waarin het dagelijkse leven ons telkens weer brengt -- ook in de politiek is dit helaas opvallend --, maar ook met belangrijke meer structurele zaken. Deze hebben bv. met het verleden te maken. Denk maar eens aan de rage om familiestambomen uit te zoeken (je roots), de toegenomen belangstelling voor historische verenigingen en Musea, maar zeker ook de aandacht voor de invloeden van de mens op zijn leefomgeving in de loop der geschiedenis.

Als reactie zeer logisch: nu we ons milieu en de hele biosfeer op zo'n dramatische wijze en in zo'n enorm tempo beïnvloeden, is het stellen van vraagtekens, het retrospectie plegen, gewoon noodzakelijk. Alle veranderingen zijn immers niet zo positief, om het eens eufemistisch te zeggen. We zijn dieren met extreem ontwikkelde hersenen en deze behoren we toch niet alleen op "duivelse" dan wel dierlijke wijze te gebruiken, namelijk in dienst van onze dagelijkse concurrentie- en territoriumdriften? De hersenen maakten de aanwending van werktuigen mogelijk, hulpmiddelen die steeds verder geperfectioneerd werden en worden. Gevolg: een fantastische ontwikkeling van techniek, technologie en cultuur, wat bij dieren niet of nauwelijks voorkomt. De maatschappelijke ontplooiing en vooruitgang betekenden een stukje onafhankelijkheid van de natuur met zijn ziekten, vijanden, honger, enz. en verdieping van velerlei inzichten. Maar als je géén rekening houdt met de kwetsbaarheid van die ene aardse biosfeer, dus met de neveneffecten van ons driftig handelen, dan gaat het toch nog mis met onze "vooruitgang"...en dan zijn we feitelijk ook veel primitiever bezig dan zo op het oog lijkt...

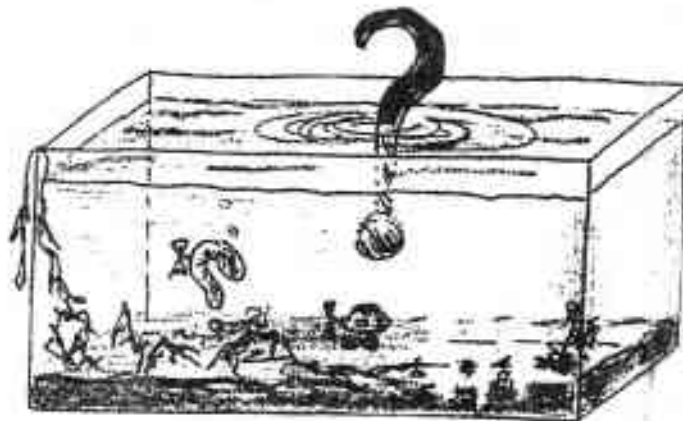
In bovenstaande zin heb ik een lezing gehouden voor de Historische Vereniging Oudheidkamer Rhenen, waarvoor een goede belangstelling was. Ik was tijdens mijn voorbereiding dermate geïnspireerd geraakt door het onderwerp, met als titel "Landschap en vegetatie in en om Rhenen, vroeger en nu", dat ik op de avond zelf wat te veel wilde. Een tekst vooraf, vervolgens 200 dia's, en als dan ook nog het dia-apparaat kapot gaat... Een gedeelte over Vallei en Blauwe Kamer liet ik toen maar weg, maar wel handhaafde ik iets over menselijke werktuigen, oude en nieuwe landkaarten, uiterwaard, Grebbeberg, Heuvelrug en bebouwde kom. Heel verrassend als je afbeeldingen van vroeger -- vele eeuwen her, dan wel enkele decaden -- vertoont naast de huidige beelden! Wat is er toch veel veranderd: eerst had je overal bossen, vervolgens overal kaalte, en nu hebben we kultuurbossen, maar variatie in beheer is mogelijk! En in de landbouw ging het van kleinschalige akkertjes via heide en potstal naar de huidige intensieve (over)exploitatie met een te veel aan mest, mais, boter, enz. en een verdwijnen van inheemse planten en dieren, houtwallen en bodemreliëf. Of van turf (veen) via blauwgrasland naar de ecologisch zo "lege" kunstweiden.

Dit soort lezingen worden momenteel op meerdere plaatsen door meerdere personen gehouden. Naast informatie bevatten ze vaak een dringende boodschap: we moeten oppassen niet alles van vroeger weg te poetsen, inklusief al die wonderbaarlijke produkten van de Evolutie, het rijke scala aan wilde plant- en diersoorten en hun onderlinge relaties. Niet alleen een Rembrandt in een museum of een historisch gebouw moeten we bewaren, maar ook een en ander aan landschappen en vegetaties. En dan acht ik een goede ecologische infrastructuur voor onze toekomst (en die van onze biosfeer) van meer belang dan musea vol schilderijen! Bijvoorbeeld gezien de oppositie in Rhenen tegen de aanleg van een jachthaven en surfplas is dit best aktueel, maar ook als je denkt aan de nu snel verdwijnende zeldzame akkeronkruiden zoals bleekgele hennepnetel, korensla en akkerleeuwebek, of de achteruitgang van de bomen in de Stadsbossen door zure regen, of de explosieve toename van de maisteelt, of het steeds verder egaliseren van weiden, of het verwijderen van meidoorns,

of het spuiten met herbiciden ook in de uiterwaarden, of het aanbrengen van steenmassa's langs de Rijnsoever (dus verdwijnen van oeverzwaluwen), of het rooien van hoogstamboomsaarden, enz. Van al zulke zaken heb ik dia's. Maar ook vandaarentegen mooie bermen, fraaie meidoornbloei, idem Cuneratoren in het landschap, planten op de oude stadsmuur, wilgenknot-activiteiten, boomplantdag, uitbreidingen van de bezittingen van het Utrechts Landschap, mooie beelden uit de Blauwe Kamer, aanleg heemtuinen, enz. Dus ook wel winst naast veel verlies. En dan die heel oude plaatjes! Het Paardeveld was vroeger een zandbak en is nu met asfalt bekleed. Waar nu dennen, lariksen en sparren staan was vroeger heide, "woeste grond". De verdwenen tabakscultuur is een verhaal apart, net als de rogge die er nog wel sporadisch is. En de boekweit! -- is bij Rhenen terug!

Voor een journalist van De Vallei was mijn lezing aanleiding tot een groot kranteartikel "Het landschap verwordt tot een produktiefactor", en ook de "Wandelaar" van de Rijnpost ging er laatst nog eens positief op in. Mijn suggestie: Er is voldoende reden om deze dialezing nog eens terug te houden, bv. op onze jaarvergadering, want er zitten zeer vele concrete Rhenense aanknopingspunten in, en onze leden en donateurs hebben er, op een uitzondering na, nog geen kennis van genomen. Een tweede spreker en/of een discussieforum zou het thema nog kunnen uitdiepen. Ook bij andere lezingen, bv. over wilde planten en groenbeheer, merk je dat er nog een groot gebrek en tegelijk behoefte aan concrete kennis is onder de mensen. En het mag niet zo ver komen, dat we later alleen nog maar kunnen zeggen: "Wir haben es nicht gewusst" Zeer goed aansluitend bij bovenstaande is een stukje geschreven door onze "collega" Bram Mabelis, wat i, toevallig las in de Nieuwsbrief van de Vereniging "Dorp en Natuur". Het is mij in zijn eenvoud en kracht uit het hart gegrepen, en Bram vindt het prima als we het nog eens overnemen.

Dirk Prins

HOOP VOOR DE TOEKOMST?
Uit "De Kaap", dd. 17 sept. 1987

INGEZONDEN:

De wens van mijn zoontje naar een aquarium is eindelijk in vervulling gegaan. Nu de inhoud nog. Hij herinnerde zich een wetering in de Amerongse Bovenpolder met helder water. Tussen de fijne vertakkingen van waterviolier, waterranonkel en hoornblad zwommen duikerwantsen, boommannetjes, libellenlarven, watertorren en visjes. Een zoetwateraquarium vol verrassingen. Zoiets wilde hij hebben. Met een schepnet en een potje gingen we op pad.

Het werd een grote teleurstelling. De heldere wetering was veranderd in een troebele prutsloot. Waterviolier was geheel verdwenen, terwijl deze kwelindicator het wateroppervlak een aantal jaren geleden nog met een witte bloesempracht kon tooien. Het water bevat nu veel flap en waterpest. Tussen het kroost vonden we slechts poel- en posthorenslakjes. Wat kan er gebeurd zijn?

Een groot aantal soorten is ongetwijfeld verdwenen doordat de aangrenzende graslanden zwaar worden bemest. Bovendien heeft een boer een aantal jaren geleden gier in het oppervlaktewater geloosd en ook dit laat zijn sporen na. Desondanks zouden we na een aantal jaren weer tamelijk helder water verwachten, aangezien de wetering wordt gevoed met kwelwater uit de Heuvelrug. Of zou ook het kwelwater inmiddels zijn verontreinigd? In dat geval zou de waarschuwing van J.W. Gunning ruim honderd jaar geleden eindelijk werkelijkheid zijn geworden. Feit is dat de hoger gelegen maisakkers zwaar worden bemest. Deze gronden zijn evenals het weiland langs de wetering eigendom van de Stichting Het Utrechts Landschap. Dit geeft echter weinig reden tot optimisme zolang de gronden zijn verpacht. In zo'n geval moet ook een natuurbeschermingsorganisatie lijdelijk toezien hoe bodem en grondwater worden verontreinigd. Invloedrijke politieke partijen en landbouworganisaties schijnen dat zo te willen. Politieke en economische winst worden nu eenmaal belangrijker gevonden dan dan het welzijn van komende generaties. De vraag is nu hoe we dit aan kinderen kunnen duidelijk maken zonder ze daarmee iedere hoop voor de toekomst te ontnemen.

Bram Mabelis
Gasthuisstraat 2
Amerongen
(bioloog)

J.W. Gunning (1853). Onderzoek naar de oorsprong en de scheikundige natuur van eenige Nederlandse wateren. Utrecht.

SPUITBUSSENAKTIE MILIEUDEFENSIE

De ozonlaag die zich op enkele tientallen kilometers boven de aarde bevindt, wordt bedreigd. Onder ander door bepaalde "drijfgassen" in spuitbussen. Deze schadelijke stoffen, chloorfluorkoolwaterstoffen (afgekort tot cfk's of ook wel freons genoemd) kunnen zeer goed vervangen worden door alternatieven. Veel fabrikanten doen dit ook, bekijk dus altijd eerst het etiket. Bij de toepassing van cfk's is dit vaak op het etiket te lezen:

Waarschuwing: bevat een chloorfluormethaan dat schadelijk is voor het milieu en de gezondheid van de mens door vermindering van ozon in de stratosfeer.

Door alle acties van de afgelopen weken is de spuitbusindustrie, vertegenwoordigd door de Nederlandse Aerosol Vereniging, snel met minister Nijpels gaan praten over een overeenkomst. Men is het nu in grote lijnen eens over de globale inhoud, maar er is, anders dan in de media werd gesuggereerd, nog geen definitieve overeenkomst getekend. Deze overeenkomst houdt in dat toepassing van cfk's in spuitbussen voor binnenlands gebruik met 90-95% ten opzichte van 1976 verminderd wordt en voor exporttoepassingen met 80-85%. Dit betekent dat het nog steeds toegestaan zal zijn om de cfk's te gebruiken in overbodige toepassingen. Hoe bezorgd de spuitbusindustrie is over deze acties die het imago van de spuitbus schaden, blijkt uit het feit dat gebrobeerd is de toezegging van Milieudefensie los te krijgen dat na ondertekening van de overeenkomst geen verdere acties tegen de spuitbus ondernomen zullen worden. De spuitbus blijft echter een milieuvriendelijke verpakking.

Gelukkig hebben vele grote fabrikanten de cfk-toepassing gestopt, van-
daar de volgende aangepaste lijst van nog wel cfk-houdende spuitbussen:

Doe het zelf:

Litho isolatieschuim
Unicel isolatieschuim

Haarverzorging:

Revlon ZP 11, styling mousse
Playboy hairstyling mousse

Scheerschuim:

Drakkar Noir
Alain Deïon Plus
Jacoma
COURRÈGES HOMMES
Azzaro
Yardley Black Label
Melt Easyshave Lady's Cream

Deodorant/anti-transpirant/parfum:

Yardley Black Label deodorant

Charlie go lightly
Men's own
Lady's own
Tabac original
Nonchalance
Hi & Dri
Raphaël deodorants
Arryd extra dry
One Man Show
Bogart deodorant
Playboy aftershave spray
Playboy deodorant
Jean Charles de Castelbajac

De ozonlaag beschermt mens en natuur tegen schadelijke ultraviolette
straling van de zon, dus.....

KOOP GEEN SPUITBUSSEN DIE DE OZONLAAG BEDREIGEN!

Willy Hoorn

AFVALTECH '87, manipulatie of voorlichting?

Dat vooruitgang van de techniek in de afvalverwerkende industrie niet
altijd bijdraagt tot een schoner milieu bewees de jaarlijks gehouden
Afvaltech '87 in de Irenehallen van de Jaarbeurs in Utrecht, 10 t/m 13
november jl.

Deze beurs is een vakbeurs en bedoeld voor diegenen die zich bezig hou-
den met afvalverwerking en het oplossen van milieuvervuiling, bv. rei-
nigingsdiensten. Rondwandelen over het beursterrein beving mij het ge-
voel dat ik heb in een supermarkt op zoek naar bv. een statiegeld- of
glazen fles of een eenvoudige papieren verpakking. De enige keuze die
je meestal hebt, is kiezen voor de minst schadelijke oplossing.

Ikzelf liep op deze beurs met in de hand een prototype van een "mee-
composteerbare" afvalzak voor het groente-, fruit- en tuinafval, zo-
als momenteel in gebruik is in Zwitserland (Luzern), en was op zoek
naar een nederlandse fabrikant. Omdat zo'n afbreekbare zak een een-
voudige en goedkope oplossing biedt voor zo'n 50% van de huishoude-
lijke afvalberg. Ook had ik grote verwachtingen wat betreft composteer-
installaties nu de aanbevelingen van de regering meer en meer vaste
vorm beginnen aan te nemen in ons land en men in veel gebieden is over-
gestapt op een gescheiden ophaalsysteem van huisvuil. Er was echter
nauwelijks iets te ontdekken dat gericht was op een eenvoudige inzame-
ling of verwerking. Integendeel, het lijkt erop of de afvalverwerkende

industrie alleen geïnteresseerd is in een zo groot mogelijke afvalberg: kostbare scheidingsinstallaties achteraf, verbrandingsinstallaties gekoppeld aan opwekking van elektriciteit, plastic inzamelcontainers met of zonder wieltjes, plastic wegwerpcontainers, in alle, vooral grote maten, in allerlei kleuren, maar alles was er op gericht zoveel mogelijk afval te verzamelen en te verwerken.

De AVR (Afvalverwerking Rijnmond) was heel duidelijk, ook al vooraf via artikelen en uitspraken in de pers en op de tv.: De afvalberg groeit, dus er moeten meer verbrandingsinstallaties komen. En wees maar gerust, vuilverbranding levert energie! Dat klinkt in een tijd van brandstoffen-schaarste heel milieuvriendelijk. Echter wat te denken van alle energie die nodig is voor transport, produktie van alle (afval)produkten, luchtvervuiling als gevolg van zowel produktie als verbranding later als afval, opeenhoping van schadelijke stoffen in luchtfilters. En wist U dat de 50% groente-, fruit- en tuinafval voor 90% uit water bestaat? Trouwens, alleen al het denkbeeld van afval als brandstof is absurd. We zullen zo gedwongen zijn om afval te blijven produceren teneinde de energiewinning uit vuilverbrandingsinstallaties te garanderen. We zullen zo meer en meer verstrikt raken in de problemen die de ellendespiraal van produceren - consumeren - afval met zich meebrengt.

En dat alles met op de achtergrond het uitgangspunt: vermindering van afval, dwz een kleiner afvalaanbod.

Want alleen vermindering van afval kan bijdragen tot een schoner leefmilieu, en dat kan alleen door (indirekt) minder afval te produceren.

De pijlers van het huidige milieubeleid zijn:

- vermindering van afval
- zuinig omgaan met grondstoffen en fossiele brandstoffen
- afval zoveel mogelijk scheiden om hergebruik grondstoffen te bevorderen en energie te sparen.

De aspecten van scheiden en recycling werden wel op deze beurs gepropageerd, maar dan liefst achteraf via enorme lopende banden, magneten ed. Terwijl de veel simpeler oplossing "thuis, aan de bron scheiden, waarvoor glas, blik en papier ook veel zuiverder blijven" zelfs tegen geadviseerd werd. Logisch, want dan zouden investeringen in dure scheidingsinstallaties voor niets geweest zijn.

Juist daarom was deze beurs, ook wel ecobeurs genoemd, zo teleurstellend. De eenvoudige en voor de hand liggende oplossingen waren niet aanwezig. (Standplaatsen, al dan niet met hapjes, drankjes en zitjes voor gasten, zijn erg duur, alleen haalbaar voor grotere bedrijven en daarom was deze beurs verre van volledig.)

Natuurlijk was niet alles even onzinnig. Het probleem met dit soort beurzen is wel dat je je zo snel laat meeslepen door technische nieuwheidjes. Het zal iedereen wel eens overkomen zijn na een beursbezoek dat je jezelf overgehaald en opgescheept ziet met een totaal overbodig en omslachtig apparaat, dat op de beurs zo vernuftig leek.

Het is te hopen dat reinigingsdiensten en gemeenteraden blijven vertrouwen op het gezonde verstand en de rode draad van het afvalbeleid in het oog houden bij het zoeken naar een oplossing van het afvalprobleem, zowel wat betreft inzamelen als verwerken, en vooral ook eigen vindrijkheid gebruiken en zich niet laten manipuleren door de grote afvalverwerkende industrie. Want er is veel meer mogelijk dan te zien was op de Afvaltech '87

Willy Hoorn

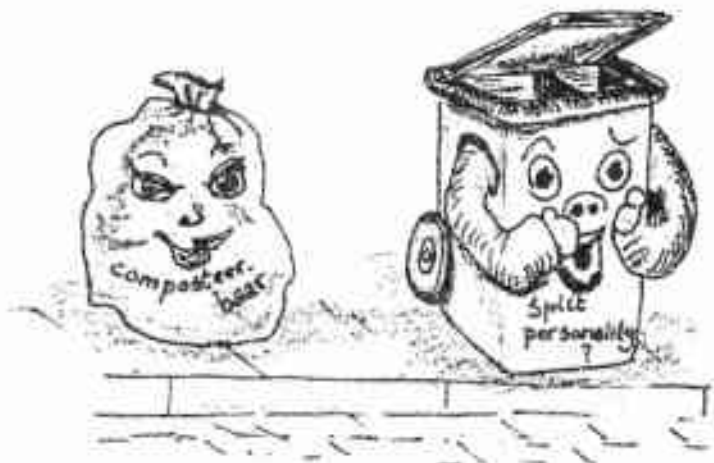
AFVALBELEID 1988 IN DE PROVINCIE UTRECHT

Bovenstaand verslag over de Afvaltech '87 gaat in wezen over de invloeden van buitenaf die het ons moeilijk maken de juiste keuzes te maken en de juiste beslissingen te nemen.

Volgend jaar in 1988 wordt in de provincie Utrecht "gekozen" voor een nieuw Provinciaal Afvalstoffen Plan (PAP) dat het afvalbeleid voor de komende 5 jaar vastlegt.

De provincie is verantwoordelijk voor de verwerking van afval, de gemeenten voor de inzameling. Omdat verwerking en inzameling nauw samenhangen is in 1984 het AVU (Afval Verwijdering Utrecht) opgericht, een gemeenschappelijke regeling tussen gemeenten en leden van de Provinciale Staten met als doel: "... een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport en verwerking van huishoudelijke en andere categorieën van afvalstoffen..."

Aan dit AVU nemen alle gemeenten deel; het algemeen bestuur wordt gevormd door 5 leden van de Provinciale Staten en 20 vertegenwoordigers van een vijftal regio's. De AVU wordt geadviseerd door een Technische Commissie van deskundigen, oa. de hoofden van Reinigingsdiensten van gemeenten.

Dit AVU heeft het huidige contract met de AVR (Afval Verwerking Rijnmond) in Rotterdam geregeld oa. wat betreft de hoeveelheden aan te leveren afval. Dit contract loopt binnenkort af, dus als er veranderingen aangebracht moeten worden, dan moet dit snel gebeuren.

In de afgelopen jaren hebben diverse gemeenten (Amersfoort, De Bilt, Amerongen) proeven genomen met gescheiden inzameling van huishoudelijk afval. En naast het feit dat gescheiden inzameling andere verwerkingsfaciliteiten vereist (composteringsinstallaties, recycling van droge componenten), zal er natuurlijk ook minder afval naar de AVR af te voeren zijn.

In 1986 heeft de AVU in verband hiermee de Grontmij opdracht gegeven om de mogelijkheden met de prijskaartjes naar de beste methode van afvalverwijdering te onderzoeken.

Van belang hierbij is te weten dat sinds kort de provincie niet langer verplicht is de afvalverwerking binnen de provinciegrenzen af te handelen, hetgeen aanvankelijk speculaties over een vuilverbrandingsinstallatie in Utrecht tot gevolg had. Niet geheel ten onrechte overigens want de provinciaal gedeputeerde voor milieuzaken Van Wijnbergen koketteerde openlijk met het denkbeeld dat verbranding energie levert.

De keuze mogelijkheden zijn:

1. integrale verbranding
2. methodes gebaseerd op afvalscheiding, welke zijn onder te verdelen in
 - gescheiden inzameling
 - niet gescheiden inzameling met mechanische nascheiding

Dit Grontmij-rapport met aanbevelingen is in oktober 1987 afgerond en inmiddels gezonden naar de vertegenwoordigers van het Algemeen Bestuur (in Rhenen Wethouder Vink), en tijdens de openbare algemene bestuursvergadering op 11 december as. zal waarschijnlijk een keuze gemaakt worden wat betreft de toekomstige afvalverwerking/inzameling in de provincie Utrecht.

De WMR is blij dat bij de algemene beschouwingen gebleken is dat de gemeente Rhenen voor zo veel mogelijk composteren van het groente-fruit-tuinafval is, en dus voor gescheiden inzamelen aan de bron.

Als echter, zoals wij natuurlijk hopen, door de AVU gekozen wordt voor gescheiden inzameling, dan zullen de gemeenteraden zich vervolgens moeten buigen over de inzamelingsmethode (plastic zak, papieren zak, vlaszak, meecomposteerbaar materiaal, plastic (mini)container...), aanpassing van oude of aanschaf van nieuwe huisvuilwagens, inzamel frequentie. Bovendien rijst de vraag welke componenten we scheiden: glas, blik, papier, textiel huis-aan-huis ophalen voor optimale recycling, groente-fruit-tuinafval?

Ook zal een keuze gemaakt moeten worden tav. de wijze van composteren, kleinschalig en plaatselijk of regionaal (bespaart transportkosten) of grootschalig met enorme composteerinstallaties (50.000 ton per jaar).

Kortom, er zullen de komende tijd op het gebied van afvalinzameling en -verwerking veel keuzes gemaakt en beslissingen genomen moeten worden, en met deze konklusie komen we weer terug bij de opmerking aan het begin van dit artikel.

Willy Hoorn

MILIEUTELEFOON

Iedereen zit wel eens met vragen als:

"Klopt het dat er gif in tl-buizen zit?" of:

"Kan een wc-reiniger kwaad?"

Voor dit soort vragen heeft Milieudefensie de milieutelefoon, een telefoonservice voor consumenten, die je nu eens niet van het kastje naar de muur stuurt.

tel. 020-269161, maandag en donderdag van 9.30-12.30 en van
13.30-16.30 uur

TROP EN HET VEERWEGPROJECT

Speerpunt voor de ontwikkeling van toeristisch Rhenen

Voor de tweede maal in enkele jaren is het zaak ons te verdiepen in de plannen die de gemeente Rhenen heel voortvarend bezig is te ontwikkelen achter de gesloten deuren van het Gemeentehuis. De eerste tekenen van een vrijblijvend plan kwamen in de openbaring toen S en W in 1985 goedkeuring vroegen aan de Gemeenteraad om een pot (teruggave van reinigingskosten) van f 50.000,- te mogen besteden aan een haalbaarheidsonderzoek voor een te graven jachthaven onder de stadsmuur in de uiterwaarden, binnen de Veerweg en daarmee via een doorbreking van de Veerweg in verbinding staande surfplas en een visvijver aan de westzijde van de Veerweg, een wegomlegging via het Doelenpad, parkeerplaatsen en ligweiden voor dagrecreatie.

De WMR voerde een aantal bezwaren aan, die we nog eens nader onder uw oog willen brengen.

1. Het ingediende plan geldt als een aantasting van de uiterwaarden.
2. Een jachthaven onder de Cunerakerk doet afbreuk aan een historisch stadsgezicht, zoals er bijna niet meer voorkomt. Het ommuurde stadsgezicht wordt ten dele bedorven.
3. Behalve boten in het water heeft een jachthaven ruimte nodig voor opslag, winterberging, materiaal oliepomp, lichtmasten, clubgebouw.
4. Het intensiefste gebruik wordt gemaakt in de weekenden.
5. De autoparkeerplaats (230 auto's) kan leiden tot vervuiling van bodem, water en lucht.
6. Zowel haven als surfplas zijn, zoals gepland, te klein en daardoor te duur per hoofd voor het aantal gebruikers.

Helaas kregen we lange tijd geen nieuws over de uitslag van het onderzoek dat aan het ingenieursbureau Oranjewoud werd toevertrouwd. Wij menen op te kunnen merken dat het niet al te positief uitviel. Door deskundige ambtenaren werd het plan intussen wat weidser uitgewerkt en verplaatst naar de westelijke zijde van de Veerweg. Het behelst nu een jachthaven met 200 ligplaatsen en ruimte eromheen voor opstel etc., een ingang door de zomerdijk en aangrenzend een surfplas en een visvijver, daar waar nu de afgravingen van de steenfabriek zijn gesitueerd. De rest zal te zijner tijd worden ingevuld met begroeiing, wandel- en fietspaden en natuurlijk de parkeerterreinen.

Hoe bepaalt de WMR haar standpunt ten aanzien van deze zware aanpak van de Rhenense uiterwaarden?

De volgende punten zijn van belang:

1. De gevolgen van een ontgronding voor de natuur. Natuurwaarden die overigens door regelmatige bemesting en bewerking al niet optimaal meer zijn.
2. De gevolgen van een ontgronding voor de waterhuishouding van de Heuvelrug. Gaat ons drinkwater bv. nu wegzeigen? Zijn de geologische aardheid van het gebied en de diepe grondwaterstromen wel bestudeerd?
3. De gevolgen van bebouwing (stolpers, schuren, olietanks en winterberging) voor het stadsgesicht.
4. De gevolgen voor de historische waarden van de veerwei met overblijfselen van paleistuinen, oude veerhuis en wat dies meer zij.
5. Hoeveel Rhenenaren zullen gebruik maken van een dergelijk project en hoeveel zullen er daadwerkelijk profijt van hebben? (werkgelegenheid)
6. Is er een reële kosten-batenanalyse?

Het is de bedoeling dat meer mensen meer geld uitgeven in Rhenen, maar zal openbare overrecreatie niet grote onderhoudskosten ten gevolge hebben? Weegt het verlies aan natuurwaarden op tegen het plezier en nut dat men er denkt uit te putten?

Hoeveel zand moet er weggezogen worden wil de ontgronding rendabel zijn? Hoe diep worden vervolgens de gaten en zijn die dan nog wel in overeenstemming met de recreatieve voorkeuren?

Ook zijn we nieuwsgierig naar de prognose van de aantallen bezoekers en passanten. Passanten in de jachthaven gaan misschien nog wel een dagje naar Ouweland, maar of omgekeerd bezoekers van Ouweland nog naar de Veerweg zullen gaan, is dubieus.

7. Ten slotte:

Waarom zou omgekeerd een natuurontwikkeling in de uiterwaarden het toerisme en de recreatie niet kunnen stimuleren?

Slim! Het TRIP-rapport van de Heideijer zegt immers zelf dat Rhenen haar toeristische-recreatieve potenties te danken heeft aan de haar omliggende natuur en het landschap. Waarom deze dan niet versterken? Er liggen unieke mogelijkheden als men enerzijds denkt aan bv. plan "Ooievaar" (dat natuurontwikkeling in de uiterwaarden bepleit met natuurlijke rivieroeverbegroeiing en extensieve begrazing met als uitgangspunt ondiepe uitgravingen en een open verbinding met de rivier) en anderzijds aan de oppervlakte uiterwaard en de kwaliteit daarvan die in de gemeente liggen (de Blauwe Kamer, de Elster uiterwaarden). Ook in groter verband zijn er schitterende visies te ontwikkelen als men de uiterwaarden van de buurgemeenten - en verder - erin betreft. Wandelroutes door de uiterwaarden, fietsroutes over de winterdijken, overrecreatie (ox. vissen), en dat van Wageningen tot Amerongen of nog verder. Een jachthaven zou hier minder in passen. Deze vergt een dieper gat en er omheen moet veel kale gebruiksruimte zijn.

Conclusie:

Zolang in de plannen niet tot uiting komt hoe het gehele project zal worden ingevuld, blijven we zeer waakzaam. We hopen dat U met ons nadenkt over de wenselijkheid van een dergelijke inroep, teneer daar anderer projecten ook steeds weer een stukje van Rhinens natuur opslakken, allemaal voor het menselijke gewin.

In als U een mening hebt gevormd laat U het ons weten!

Wiep Duijvetter

donderdag 25 februari: JAARVERGADERING.
thema: uiterwaardenplan "Ooievaar".